

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 17.6.2025
COM(2025) 299 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Den Europæiske Forsvarsfond: støtte til udviklingen af fremtidens forsvarskapaciteter

Midtvejsevaluering af Den Europæiske Forsvarsfond

{SEC(2025) 169 final} - {SWD(2025) 151 final}

INDLEDNING

En stærk, konkurrencedygtig og innovativ europæisk forsvarsteknologisk og -industriel base (EDTIB) er en vigtig forudsætning for at opnå forsvarsberedskab. På tidspunktet for oprettelsen af Den Europæiske Forsvarsfond, EU's FoU-finansieringsprogram på forsvarsområdet for 2021-2027¹, har årtiers nedskæringer i forsvarsudgifterne, stigende omkostninger til forskning og udvikling på forsvarsområdet og udstyr, markedsfragmentering og manglende samarbejde forårsaget kritiske kapabilitetsmangler i medlemsstaternes væbnede styrker, hvoraf mange kræver nye teknologier og innovative løsninger.

Stigende sikkerhedstrusler siden lanceringen af fonden, tilbagevenden til højintensiv krigsførelse i Europa og voksende geopolitiske spændinger kombineret med hurtige teknologiske ændringer har kun forværret og tydeligt givet udtryk for de problemer, som fonden har til formål at tackle. Samarbejde om forskning og udvikling (FoU) på forsvarsområdet er derfor blevet en vigtig drivkraft for at frigøre EDTIB's fulde potentiale. Desuden er det almindeligt anerkendt, at meget få EU-medlemsstater har råd til selv at udvikle de mest komplekse forsvarssystemer, og intet land kan gøre dette på tværs af alle områder, hvilket kræver en koordineret indsats på europæisk plan.

Den Europæiske Forsvarsfond er EU's svar på denne nødvendighed og en væsentlig ændring i den måde, hvorpå EU støtter EDTIB. Med et budget på 7,3 mia. EUR har den til formål at fremme den europæiske forsvarsindustri konkurrenceevne, effektivitet og innovationskapacitet ved at støtte samarbejdsbaseret og grænseoverskridende FoU-samarbejde i hele EU.

Med 5,4 mia. EUR, der allerede er afsat til FoU på forsvarsområdet, og 162 igangværende projekter, er Den Europæiske Forsvarsfond blevet et af de største FoU-programmer på forsvarsområdet i Europa. Fonden har tiltrukket de bedste FoU-aktører på forsvarsområdet samt mange ikke-traditionelle virksomheder, og den forventes at få stor betydning. Den Europæiske Forsvarsfond er "brugercentreret" og drevet af behovene hos medlemsstaternes og Norges væbnede styrker. Den næste generation af teknologier og kapabiliteter på alle militære områder – luft-, jord-, flåde-, rumfarts- og cyberområdet – forventes at blive udviklet med støtte fra Den Europæiske Forsvarsfond, og mange ville ikke være blevet udviklet uden denne. Den Europæiske Forsvarsfond giver også tydelig valuta for pengene til EU's økonomi, herunder med afsmittende virkninger på civile anvendelsesområder.

Den Europæiske Forsvarsfonds stigende relevans bekræftes af dens voksende tiltrækningskraft for industrien. Der har været en konstant stigning i antallet af indgivne forslag i forbindelse med Den Europæiske Forsvarsfonds indkaldelser af forslag. I 2021 var der 140 forslag og med et stabilt årligt budget tiltrak de seneste indkaldelser af forslag (2024) næsten 300 forslag – en stigning på 25 % ud over den betydelige stigning på 78 % i 2023. Fondens betydning understreges også af de mange forskellige bidrag fra interessenter, der blev indsendt til Kommissionen i forbindelse med den foreløbige evaluering af Den Europæiske Forsvarsfond. Der kom input fra 330 enheder i form af ca. 100 spørgeskemabesvarelser, mere end 30 positionspapirer og via særlige møder og workshops. De hørte interessenter omfattede en repræsentativ del af EDTIB samt andre centrale interessenter.

¹ Den Europæiske Forsvarsfond bygger på to foregående programmer, der er begrænsede i tid og budget, nemlig den forberedende foranstaltning vedrørende forsvarsforskning (PADR) og programmet for udvikling af den europæiske forsvarsindustri (EDIDP).

I de første år har gennemførelsen af Den Europæiske Forsvarsfond været en balanceakt med fokus på at forene to forbundne, men undertiden også divergerende mål. På den ene side målet om at lukke kritiske kapabilitetsmangler ved at støtte udviklingen af næste generation af forsvarsteknologier og -kapabiliteter med medlemsstaterne i spidsen for fastsættelsen af prioriteter. På den anden side målet om at fremskynde omstillingen af forsvaret gennem innovation og inklusion og ved at tiltrække nye og utraditionelle forsvarsaktører. Begge mål understøttes af det generelle mål om at defragmentere EDTIB, tilskynde til samarbejde og sikre et socioøkonomisk afkast.

1. BEKÆMPELSE AF FRAGMENTERING OG STYRKELSE AF SAMARBEJDE

Den Europæiske Forsvarsfond spiller allerede en vigtig rolle i at **styrke FoU-udgifter til samarbejde på forsvarsområdet i EU**. Pr. marts 2025 har Kommissionen vedtaget fem årlige arbejdsprogrammer under Den Europæiske Forsvarsfond, som afsætter i alt 5,4 mia. EUR til FoU på forsvarsområdet. Dette gør Den Europæiske Forsvarsfond til én af de tre største FoU-investorer på forsvarsområdet i EU². Denne investering omfatter ca. halvdelen af den samlede samarbejdsbaserede forsvarsforskning i EU. Selv om juridiske enheder fra medlemsstater med store, veletablerede forsvarsindustrier er de største modtagere af finansiering fra Den Europæiske Forsvarsfond, viser en sammenligning på nationalt plan med de seneste data fra Det Europæiske Forsvarsagentur (EDA) om national FoU-finansiering³ en **meget positiv effekt for alle lande**, herunder for mellemstore og små medlemsstater med en begrænset traditionel forsvarsindustri. I sit første driftsår⁴ ydede Den Europæiske Forsvarsfond allerede finansiering svarende til eller højere, i nogle tilfælde betydeligt højere, end de samlede nationale FoU-udgifter på forsvarsområdet i 15 medlemsstater⁵.

Gennem sine incitament er har Den Europæiske Forsvarsfond **fremmet hidtil uset grænseoverskridende FoU-samarbejde på forsvarsområdet** i hele EU. Dette styrker gensidig forståelse og en fælles kultur blandt de involverede enheder, hvilket bidrager til at defragmentere EDTIB. De 162 projekter under Den Europæiske Forsvarsfond omfatter 1 366 unikke deltagere⁶ fra 26 medlemsstater⁷ og Norge. Dette omfatter en bred geografisk fordeling af de involverede enheder også fra regioner, hvor forsvarsindustrien ikke traditionelt er fremtrædende. Den Europæiske Forsvarsfond kræver samarbejde mellem mindst tre forskellige retlige enheder fra mindst tre medlemsstater/Norge, men det gennemsnitlige projekt under Den Europæiske Forsvarsfond består af 19 deltagere fra otte lande. Overordnet set har Den Europæiske Forsvarsfond vist sig at være værdifuld som ramme for at finde nye partnere, herunder små og mellemstore virksomheder (SMV'er) og midcapselskaber, samt til at udvide det igangværende samarbejde.

Ud over den traditionelle forsvarsindustri har Den Europæiske Forsvarsfond vist sig at være et attraktivt instrument også for europæiske SMV'er, midcapselskaber og forskningsorganisationer. Navnlig SMV'er spiller en stadig større rolle som fleksible udbydere af disruptive teknologier og innovation i forsvarssektoren. Takket være den målrettede indsats for at integrere SMV'er og innovatorer i Den Europæiske Forsvarsfond (herunder gennem anden støtte end tilskud til at ledsage deres virksomhedsvækst og

² Sammen med de nationale FoU-investeringer på forsvarsområdet i Frankrig og Tyskland.

³ [European Defence Agency's Defence Data 2020-2021 Key Findings and Analysis](#).

⁴ De seneste offentligt tilgængelige data for nationale FoU-udgifter er for 2021

⁵ BE, BG, CY, EE, EL, ES, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, PT, SI

⁶ Støttemodtagere, tilknyttede enheder og underkontrahenter pr. februar 2025. GD DEFIS, Europa-Kommissionen.

⁷ Alle EU-medlemsstater undtagen Malta.

innovative idéers teknologiske modenhed) **er SMV'er stærkt involveret i projekter under Den Europæiske Forsvarsfond, og de udgør 43 % af de unikke deltagere** i Den Europæiske Forsvarsfond og **modtager** ca. 20 % af EU-finansieringen⁸. I seks EU-medlemsstater udgør de mere end 50 % af de deltagende⁹. Midcapselskaber udgør 4 % af de unikke deltagere og modtager ca. 6 % af finansieringen. Selv om SMV'er drager fordel af særlige støtteforanstaltninger, falder den overvældende andel af SMV'ers deltagelse ind under de tematiske emner, hvilket sikrer et stærkt engagement i hele programmet. **Antallet af SMV-ansøgere stiger støt hvert år.** I de seneste indkaldelser af forslag fra 2024 der en stigning på 28 % i antallet af forslag fra SMV'er og forskningsorganisationer i forhold til det foregående år.

Ved at muliggøre et tættere samarbejde mellem førende virksomheder, SMV'er og forsknings- og teknologiorganisationer, mellem forsvarsvirksomheder og civile virksomheder, der udvikler teknologier med mulighed for forsvarsanvendelse og dobbelt anvendelse, og ved at udvide samarbejdet inden for forsvarsforsyningskæder spiller **Den Europæiske Forsvarsfond en vigtig rolle i at gøre den europæiske forsvarsindustri mindre fragmenteret.**

2. LUKNING AF KRITISKE KAPABILITETSMANGLER: UDVIKLING AF NÆSTE GENERATION AF FORSVARSTEKNOLOGIER OG -KAPABILITETER

Selv om Den Europæiske Forsvarsfond stadig er et relativt ungt program (ingen af projekterne under Den Europæiske Forsvarsfond er afsluttet endnu), **er dens relevans for medlemsstaternes væbnede styrker allerede tydelig på grund af dens rolle i udviklingen af nye forsvarsteknologier og -produkter**, der afhjælper kritiske mangler på alle kapacitetsområder. Medlemsstaternes væbnede styrkers udnyttelse af resultaterne fra forløberprojekterne under Den Europæiske Forsvarsfond giver et stærkt fingerpeg om dens potentiale.

Udvikling af centrale forsvarskapabiliteter for næste generation

Den Europæiske Forsvarsfonds planlægning og programmering er "brugercentreret" og er direkte baseret på medlemsstaternes og Norges behov og input. Den sikrer således en **høj grad af sammenhæng mellem prioriteterne for udvikling af forsvarskapabilitet** som identificeret inden for rammerne af kapabilitetsudviklingsplanen (CDP), områderne for potentielt samarbejde under den samordnede årlige gennemgang vedrørende forsvar (CARD), andre typer af samarbejde (PESCO- og EDA-projekter i kategori B og hvor det er relevant i NATO-sammenhæng) **og støtteområderne under Den Europæiske Forsvarsfond.**

Den Europæiske Forsvarsfond tilskynder EU's medlemsstater og Norge til at samarbejde om at udvikle næste generation af forsvarsteknologier, -produkter og -kapabiliteter, som kan være vanskelige eller endda umulige at gennemføre for et enkelt land. I betragtning af omfanget af Den Europæiske Forsvarsfonds støtte til større FoU-projekter på forsvarsområdet (f.eks. den europæiske patruljeringskorvet, Eurodrone), som er større end de fleste EU-landes samlede årlige FoU-udgifter, **er det næsten umuligt for et enkelt land på samme tid at udvikle flere projekter af et sådant omfang under Den Europæiske Forsvarsfond.** På samme måde indebærer projekterne under *EU HYDEF* og *HYDIS*² om endoatmosfærisk interceptor høje omkostninger og komplekse tekniske udfordringer, som er vanskelige for en

⁸ Selverklærede SMV'er. GD DEFIS, Europa-Kommissionen. Data fra projekter under Den Europæiske Forsvarsfond 2021-2023 udtrukket i februar 2025.

⁹ Det højeste niveau er observeret i CY, EE, IE, LT, LU og EL

medlemsstat at forvalte selvstændigt. Den Europæiske Forsvarsfond giver også mindre medlemsstater og lande med en begrænset forsvarsindustri enestående muligheder for at inddrage deres nationale industri i udviklingen af større EU-forsvarskapabiliteter. Samlet set **har fonden en positiv strukturel virkning, der rækker ud over Den Europæiske Forsvarsfonds egentlige budget.**

Den Europæiske Forsvarsfonds tiltag forventes at udvikle **flere end 50 prototyper**, som udgør teknologi- og kapacitetsblokkene for næste generation af forsvarskapabiliteter. Den Europæiske Forsvarsfond støtter f.eks. udvikling af prototyper til følgende kapabiliteter og teknologier:

- **I luften:** helikoptere, droner (mellemstor højde, lang flyvetid, taktisk, kamp), elektronisk krigsførelse, fremdriftssystemer.
- **Inden for luft- og missilforsvar:** endoatmosfæriske interceptorer, kontradroner, rumbaseret tidlig varsling om missiler.
- **På jorden:** kampplatforme, langtrækkende, ubemandede jordsystemer med indirekte ild, infanterisystemer, energi til militærlejligheder, kommando- og kontrolsystemer.
- **I flåden:** platforme (europæisk patruljeringskorvet, mellemstore halvautonome fartøjer), minemodforanstaltninger, undervandskommunikation, beskyttelse af havbunden og kritisk infrastruktur.
- **I rummet:** modtagere af statsreguleret tjeneste (PRS), kendskab til situationen i rummet, rumbaseret efterretning, overvågning og rekognoscering eller pseudosatellitter.
- **Cyberdomænet:** cybersituationsbevidsthed, virtuelle cybermiljøer, interoperable systemer til cyberforsvar og informationskrigshandlinger.

Desuden bidrager **Den Europæiske Forsvarsfond til EU's strategiske autonomi** ved at støtte en lang række projekter til udvikling af forsvarsteknologier og -produkter, for hvilke Europa i øjeblikket er helt afhængig af tredjelande, og for hvilke der ikke findes nogen EU-alternativer.

Projektboks: Projekter under Den Europæiske Forsvarsfond, der afhjælper centrale kapabilitetsmangler og bidrager til EU's strategiske autonomi

- a) **Hypersonisk missilforsvar:** EU HYDEF og HYDIS² er projekter under Den Europæiske Forsvarsfond, som finansieres med henblik på at udvikle kapabiliteter i forbindelse med standsning af hypersoniske missiler. Før dette var der ikke noget program til udvikling af en så kritisk kapabilitet, som er nødvendig for Europas forsvar.
- b) **EUROMALE:** Udviklingen af en helt selvstændig europæisk MALE-drone (Medium Altitude Long Endurance) afhjælper en kritisk kapabilitetsmangel i de europæiske væbnede styrker.
- c) **Rumbaseret tidlig varsling om missiler:** Gennem ODIN's EYE II-projekt støtter Den Europæiske Forsvarsfond udviklingen af helt selvstændige og uafhængige kapabiliteter til tidlig varsling fra rummet med henblik på detektion og sporing af ballistiske missiler og nye hypersoniske trusler. En sådan kritisk kapabilitet vil fjerne den nuværende afhængighed af tredjelande og øge EU's autonomi i rummet.
- d) **Fremtidigt mellemstort taktisk transportfly (FMTC)** Den Europæiske Forsvarsfond bidrager til finansieringen af næste generation af europæiske FMTC-fly. Denne militære transportkapacitet er en vigtig katalysator for en selvstændig gennemførelse af EU's

Med hensyn til forsvarssystemers interoperabilitet og udskiftelighed har Den Europæiske Forsvarsfond potentiale til at forbedre begge med projekter under Den Europæiske Forsvarsfond, som har fokus på komponenter eller delsystemer, der kan være til gavn for

flere fremtidige kapabiliteter. Skønt slutsystemer, der anvender teknologien, potentielt kan udvikles på nationalt plan, hvor medlemsstaterne konkurrerer med hinanden, vil mange grundlæggende teknologier desuden kunne drage fordel af en fælles udvikling ved at øge omkostningseffektiviteten og konkurrenceevnen på markedet.

Håndtering af nye og skiftende prioriteter

De seneste militære konflikter har fremhævet "nye måder at føre krig på" og fokuseret på specifikke vektorer for kapabilitetsudvikling, samtidig med at de fremskynder allerede eksisterende tendenser. Dette er f.eks. tilfældet med udvikling og anvendelse af ubemandede platforme til luft- og missilforsvar på rum- og cyberområdet. Den Europæiske Forsvarsfonds arbejdsprogrammer har **løst disse nye og ændrede prioriteter**, f.eks. ved at udvide de områder, der er omfattet af foranstaltningskategorien "luft- og missilforsvar", som reaktion på dette områdes voksende betydning, og ved under "beskyttelse af styrker og mobilitet" at håndtere *strategisk lufttransport for overdimensioneret fragtgods* for at afhjælpe en vigtig kapabilitetsmangel, der yderligere er forværret af den manglende tilgængelighed af *Antonov*-transportflåden.

Visse emner, der oprindeligt havde lavere finansiering, har desuden fået stigende betydning over tid. F.eks. har kategorien "krigsførelse under vand" – med stigende afhængighed af undervandsinfrastruktur såsom gasrørledninger eller internetkabler – fået større opmærksomhed. Denne omprioritering er i overensstemmelse med Den Europæiske Forsvarsfonds bredere mål om at afbalancere langsigtet innovation med kravene i den nuværende sikkerhedssituation.

Den Europæiske Forsvarsfond er også begyndt at støtte **den gradvise integration af den ukrainske forsvarsindustri** i EDTIB. I henhold til forordningen om Den Europæiske Forsvarsfond kan ukrainske enheder kun deltage i forskningsprojekter som associerede partnere (og kan ikke modtage finansiering fra Den Europæiske Forsvarsfond) eller som leverandører af varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, der er nødvendige for at gennemføre projekter under Den Europæiske Forsvarsfond, men støtteforanstaltninger under Den Europæiske Forsvarsfond giver ukrainske enheder mulighed for at deltage i specifikke innovationsaktiviteter på forsvarsområdet under Den Europæiske Forsvarsfond¹⁰.

Sikring af indsatsens kontinuitet

Forsvarsindustrien har fremhævet sikring af kontinuitet i indsatsen i FoU-cyklussen frem til markedsudbredelsen som en af de vigtigste fordele ved Den Europæiske Forsvarsfond. Dette har bidraget til at redde flere forsvarsprojekter fra "dødens dal", da de ellers ikke ville have modtaget yderligere finansiering på nationalt plan for at kunne skifte til det kritiske finansieringstrin mellem produktudvikling og kundeoptagelse og levere konkrete resultater for medlemsstaternes væbnede styrker. Mere end halvdelen af EDIDP-projekterne blev fulgt op under Den Europæiske Forsvarsfond, hvilket sikrede projektkontinuitet, mens et stigende antal projekter under Den Europæiske Forsvarsfond også har finansiering til deres næste skridt, efterhånden som der gøres fremskridt inden for teknologi- eller kapabilitetsudvikling. Det forhold, at forskningsprojekter blev videreført som udviklingsprojekter, bør ikke betragtes som den eneste eller vigtigste resultatindikator. Mange projekter, navnlig dem, der vedrører store og komplekse kapabiliteter, bygger på lange teknologi- eller kapacitetskøreplaner og skal undertiden have flere opfølgende emner, inden de går ind i den endelige FoU-fase. Dette er f.eks. tilfældet med udviklingen af fremtidige taktiske fragtfly i

¹⁰ F.eks. gennem finansiel støtte til tredjeparter under specifikke indkaldelsesemner eller gennem hackathoner.

mellemstørrelse eller avancerede radarteknologier, som begge blev behandlet to gange i Den Europæiske Forsvarsfonds forskningsvindue.

En særlig udfordring i denne forbindelse har været at finde **den rette balance** mellem konkurrencedygtige **indkaldelser og sikring af kontinuitet i indsatsen via direkte tildelinger**, når konsortier, der er udvalgt gennem en konkurrencepræget proces, har bevist deres evne til at levere rettidige resultater i forbindelse med igangværende projekter. Et andet vigtigt element er at **sikre en stærk forpligtelse fra medlemsstaterne** til FoU-kontinuitet. Ud over bidraget fra Den Europæiske Forsvarsfond kræver udviklingsprojekter under Den Europæiske Forsvarsfond supplerende finansiering ("samfinansiering") fra støttende medlemsstater eller fra andre kilder (f.eks. konsortiets egne midler) til fuldt ud at dække projekternes omkostninger. Påvisningen af en sådan samfinansiering er en betingelse for støtteberettigelse for udviklingsprojekter, og den blev oprettet for at tilskynde til udnyttelse af yderligere nationale bidrag og dermed sikre, at medlemsstaterne forpligter sig til at udbrede FoU-resultaterne. Med fremskridtene i programgennemførelsen og med opfølgingsprojekter, der når højere udviklingsstadier, har der været en stigning i den nødvendige samfinansiering, både med hensyn til beløb og andel, med særligt høje værdier i de seneste år. Udviklingsprojekter står over for alvorlige **udfordringer i forbindelse med etableringen af den fulde samfinansieringsramme**. For nogle projekters vedkommende er samfinansieringen stadig ikke på plads flere år efter projekternes start, hvilket har ført til alvorlige forsinkelser. Med hensyn til de aspekter, der kan forklare den langvarige proces med at etablere samfinansieringsrammer, har medlemsstaterne rapporteret om vanskeligheder med at nå til enighed om de nødvendige aftalememoranda og brugerrettigheder, som i mange tilfælde er en forudsætning for at underskrive nationale samfinansieringskontrakter. **Samfinansiering er derfor fortsat et vigtigt punkt at være opmærksom på** ved gennemførelsen af Den Europæiske Forsvarsfond.

Indkøb af projekternes resultater

Den Europæiske Forsvarsfond har været vellykket, hvis medlemsstaterne indkøber de kapabiliteter, som fonden hjælper med at udvikle. På trods af den tidlige fase af gennemførelsen af Den Europæiske Forsvarsfond er der positive tegn på, at der er et indkøbspotentiale for projektresultater, idet nogle indkøb allerede er blevet gennemført. Halvdelen af de medlemsstater, der blev hørt under evalueringen, bemærkede, at projektresultaterne fra Den Europæiske Forsvarsfond, EDIDP eller PADR allerede var indkøbt på nationalt plan eller sandsynligvis snart vil blive indkøbt, mens resten af respondenterne anførte, at det var for tidligt at give et endeligt svar.

Projektboks: Europæisk patruljeringskorvet

Projektet Europæisk patruljeringskorvet (EPC) under Den Europæiske Forsvarsfond støtter udviklingen af et fartøj i korvetklassen, der er i stand til at udføre en lang række missioner i fremtidige maritime operationelle sammenhænge. Fire EU-medlemsstater (pr. november 2024: FR, IT, ES og EL) har formelt udtrykt interesse for indkøb, og nogle af dem har allerede tildelt **indkøbsmidler i deres nationale kapabilitetsplaner**. Den Europæiske Forsvarsfonds samlede bidrag er betydeligt og har sikret en stærk projektkontinuitet. **Der forventes indgået indkøbskontrakter for et tocifret antal fartøjer**, og der er stigende interesse fra andre medlemsstater.

Desuden er anvendelsen af de første projektresultater **påbegyndt i EU-medlemsstaternes væbnede styrker, og de gør en forskel på slagmarken**. Dette omfatter kritiske områder såsom løsninger til krigsførelse med søminer, ubemandede systemer eller cyberforsvar. Nogle af de teknologier, der er udviklet med EU-støtte, anvendes allerede i Ukraine.

Projektboks: Integration af projektsresultatet i medlemsstaternes flåder

Innovative løsninger til krigsførelse med søminer med henblik på at levere bedre, hurtigere, sikrere og mere modstandsdygtige minerydningsforanstaltninger: Design, prototype og demonstration af et system af systemer bestående af ubemandede autonome værktøjskasser, intelligente platforme, sensorer og deres støtte til beslutningstagning blev udviklet med støtte fra projekterne MIRICLE og E=MCM og integreret om bord på en **ny klasse af minerydningsfartøjer, der indkøbes i fællesskab af den nederlandske og den belgiske flåde** (12 bestilte skibe med mulighed for andre operatører). Det første skib i klassen er planlagt til at blive taget i brug af den belgiske flåde i 2025.

Projektboks: Projektsresultater anvendt i Ukraine

EDIDP-projektet iMUGS støtter udviklingen af autonome kapabiliteter i eksisterende platforme til håndtering af en lang række missioner. Platformen er i operationel brug i Ukraine til rydning af minefelter, evakuering af tilskadekomne og logistik. Autonome overvågnings- og trusselgenkendelsesløsninger, der er udviklet under projektet AI4DEF, anvendes af de ukrainske væbnede styrker.

3. FORVANDLING AF FORSVAR GENNEM INNOVATION: FASTHOLDELSE AF EN KONKURRENCEFORDEL

For at forblive konkurrencedygtig skal EU udvikle et økosystem til forsvarsinnovation. Fremskyndelse af omstillingen af forsvaret gennem **innovation, herunder inden for disruptive teknologier**, er derfor blevet aktivt støttet af Den Europæiske Forsvarsfond under "**EU-ordning for forsvarsinnovation**" (EUDIS). Med et samlet budget på 1,5 mia. EUR frem til 2027, dvs. ca. 20 % af budgettet under Den Europæiske Forsvarsfond, forventes denne ordning at blive suppleret med 400-500 mio. EUR fra andre offentlige og private kilder.

EUDIS-foranstaltningerne omfatter særlige ikketematiske FoU-indkaldelser samt **indførelse af nye mekanismer** såsom "finansiel støtte til tredjeparter" med fremskyndelsesstøtte på specifikke teknologiområder, styrkede synergier mellem EU-finansieret civil forskning og forsvarsforskning, "teknologiske udfordringer" og støtte til disruptiv teknologiforskning med høj risiko/højt afkast. Derudover er der gradvist blevet udviklet en **række innovative støttetjenester for SMV'er og nystartede virksomheder**. Det omfatter forsvarshackathoner, forretningsvejledning, fremskyndelsesstøtte, matchmakingtjenester og oprettelsen af en egenkapitalfacilitet på forsvarsområdet gennem Den Europæiske Investeringsfond for at frigøre kapital til finansiering af FoU-intensive virksomheder.

EUDIS-foranstaltningerne omfatter også **spin-in-indkaldelser** af forslag. De udnytter teknologier med potentiale for dobbelt anvendelse fra civil EU-finansieret FoU (f.eks. Horisont Europa), hvilket gør det muligt at tilpasse dem til forsvarsanvendelser. Indtil videre har Den Europæiske Forsvarsfonds spin-in-indkaldelser været rettet mod områderne cyber-, energi- og elsystemer, højtydende materialer, elektroniske komponenter, rummet og autonome systemer. Samtidig sikrer Den Europæiske Forsvarsfond synergier med **EU's rumprogram** ved at finansiere udviklingen af teknologier, produkter og kapabiliteter, der vil gøre brug af, supplere eller interagere med tjenester, der leveres af komponenterne i EU's rumprogram. På samme måde har det vist sig, at mere end 20 **Horisont Europa**-projekter har stærke synergier med forsvar. Siden 2024 har Det Europæiske Innovationsråd (EIC) via sin omstillingsfinansieringsordning – som bidrager til at gøre forskningsresultater klar til konceptafprøvning og videre udvikling – udtrykt tilfredshed med spin-in-forslag, der bygger direkte på resultater genereret af Den Europæiske Forsvarsfond/PADR.

Erfaringerne fra den russiske angrebskrig mod Ukraine og de hurtige teknologiske fremskridt har, ud over de tilpasninger, som de bidrog til på Den Europæiske Forsvarsfonds

kapabilitetsudviklingsområder, skabt forventninger om, at **Den Europæiske Forsvarsfond også skal fremlægge hurtigere og slankere processer til integration af innovative forsvarsløsninger**. Der bør skabes tilgængelige muligheder for at støtte projekter, som skaber hurtige løsninger og gentager succesen med den hurtige innovationslivscyklus, der er udviklet i Ukraine, og som omfatter konstant feedback fra slutbrugeren på slagmarken (afprøvning i praksis). I betragtning af den langsigtede karakter af forsvarsrelaterede FoU-projekter under Den Europæiske Forsvarsfond går EU's økosystem til forsvarsinnovation glip af en mulighed for at drage fordel af den ukrainske industris og dennes væbnede styrkers viden.

Samtidig er det af afgørende betydning for programmets succes, at den rette balance bevares, og at det sikres, at Den Europæiske Forsvarsfond imødekommer fremtidige, langsigtede FoU-behov på forsvarsområdet. Andre EU-forsvarsinstrumenter såsom ASAP, EDIRPA og Kommissionens forslag til EDIP komplementerer Den Europæiske Forsvarsfonds fokus ved at adressere umiddelbare prioriteter og akutte behov. Som en tænketank fremhæver: "**Den Europæiske Forsvarsfond er et langsigtet program, og det er godt, for så bevarer det sin relevans**".

4. DE SOCIOØKONOMISKE AFKAST AF FoU PÅ FORSVARSOMRÅDET

Den Europæiske Forsvarsfond forventes at give meget valuta for pengene ved at have betydelig positiv produktivitmæssig indvirkning på økonomien og samfundet. Dette fremgår af en makroøkonomisk undersøgelse foretaget af Det Fælles Forskningscenter¹¹. Selv om undersøgelsen har sine klare begrænsninger på grund af den tidlige fase af programmets gennemførelse, giver den værdifuld indsigt i fondens forventede socioøkonomiske resultater. Den Europæiske Forsvarsfond forventes at opnå en maksimal virkning med en stigning på 0,025 % i EU's BNP i 2030 i forhold til referencescenariet uden Den Europæiske Forsvarsfond takket være kombinationen af øgede private investeringer og højere samlet faktorproduktivitet. Dette svarer til en maksimal stigning på 2 954 mio. EUR i BNP i 2030 og skabelsen af yderligere 32 413 arbejdspladser i hele EU. Da EDTIB skønnes at beskæftige ca. 500 000 personer direkte, illustrerer disse data Den Europæiske Forsvarsfonds solide indvirkning på økonomien. Derudover er der **yderligere potentielle fordele** for EU's økonomi og sikkerhedsmiljø som følge af investeringerne under Den Europæiske Forsvarsfond. Den Europæiske Forsvarsfonds intervention styrker EU-industriens innovationsevne og konkurrenceevne og åbner nye markedsmuligheder, også ud over forsvar. Det fører til mere effektive FoU-investeringer (færre mangler og overlapninger, større skala, større risikovillighed), herunder for så vidt angår interoperabilitet, sammenlignet med nationale og potentielt overlappende tilgange. Det styrker EU's sikkerhed og indflydelse i verden, herunder vedrørende fastsættelse af standarder. Yderligere positive socioøkonomiske virkninger af Den Europæiske Forsvarsfond blev fremhævet under den foreløbige evalueringshøring. Interessenterne fremhævede, at Den Europæiske Forsvarsfond har ført til et højere ambitionsniveau end det, der ville have været muligt på nationalt plan, med projekter med større forskningspotentiale eller som indebærer udvikling af store kapabiliteter, som forsvarsindustrien ellers ikke ville have været i stand til at gennemføre. Størstedelen af den hørte forsvarsindustri signalerede øget organisatorisk vækst takket være Den Europæiske Forsvarsfond. Repræsentanter for forsvarsindustrien bemærkede, at ingeniører, videnskabsfolk og andre eksperter finder interessante arbejdsmuligheder gennem Den Europæiske Forsvarsfonds initiativer, der sigter mod færdighedsdimensionen.

5. FORENKLING

¹¹ RHOMOLO's makroøkonomiske konsekvensanalyse af Den Europæiske Forsvarsfond 2021-2027 (2025), JRC i Sevilla

Efterhånden som Den Europæiske Forsvarsfond udvikler sig, har Kommissionen løbende integreret de indhøstede erfaringer. Det har ført til en **løbende forenkling** af programmets gennemførelse. Hørte interessenter har fremhævet, at Den Europæiske Forsvarsfond fungerer gnidningsløst: Den tilbagevendende bemærkning ved høringerne af støttemodtagerne var, at Den Europæiske Forsvarsfond er blevet et enklere program at anvende og arbejde med, da det er blevet bedre kendt i årenes løb. Dette gælder også, når Den Europæiske Forsvarsfond sammenlignes med foregående programmer, da Kommissionen, medlemsstaterne og støttemodtagerne kollektivt har draget erfaringer og etableret praksis, som fungerer godt og er blevet rutine.

Nævneværdige forbedringer omfatter indførelsen af fuldt elektronisk indsendelse og projektförvaltning understøttet af formaterede, skræddersyede skabeloner til håndtering af alle aspekter af forordningen om Den Europæiske Forsvarsfond i en mere standardiseret tilgang. År efter år offentliggøres Den Europæiske Forsvarsfonds arbejdsprogrammer og indkaldelser tidligere, hvilket giver ansøgerne længere tid til at udarbejde forslag, sikre den nødvendige støtte fra medlemsstaterne og ansøge om finansiering. Den tid, der kræves for at gennemføre evalueringerne, er blevet reduceret, og samlet set har langt de fleste af de hørte støttemodtagere anført, at projektgennemførelsesfasen er mere effektiv med Den Europæiske Forsvarsfond end med de foregående programmer med forbedrede procedurer og forenklingsforanstaltninger.

Selv om der allerede er gjort meget for at forenkle gennemførelsen af Den Europæiske Forsvarsfond, er der stadig plads til forbedringer. Høringerne har ført til yderligere idéer om forenkling på kort sigt (herunder via forsvarsomnibus) og på længere sigt.

6. KONKLUSION

Den hastigt forværrede strategiske kontekst har vist, at Den Europæiske Forsvarsfond ikke er et "bør have"-, men et "skal have"-program, da det er nødvendigt at investere mere i FoU på forsvarsområdet nu for at sikre, at den fremtidige avancerede kapacitet leveres til tiden. Den Europæiske Forsvarsfond har med succes samlet FoU på forsvarsområdet under et enkelt, mellem- til langsigtet og velanerkendt program, der bidrager til et sammenhængende og mere integreret FoU-landskab på forsvarsområdet i EU.

Selv om projekterne under Den Europæiske Forsvarsfond endnu ikke har haft tid til at frembringe deres fulde forventede resultater og virkninger, er det allerede klart, at fonden har ført til effektiv støtte gennem hele FoU-kapabilitetscyklussen og har tilskyndet til et stærkt grænseoverskridende samarbejde, hvilket har ført til effektivitetsgevinster.

I betragtning af de betydelige finansielle og teknologiske udfordringer, som FoU på forsvarsområdet står over for, er behovet for en mere strategisk flerårig planlægning, der giver industrien forudsigelighed, blevet et vigtigt punkt for programmets fremtid. Desuden vil Kommissionen i tæt samarbejde med medlemsstaterne arbejde på at udvikle en stærkere forbindelse mellem indkøb til medlemsstaternes væbnede styrker (hvor det er relevant i fællesskab) og resultaterne og udfaldene af projekter under Den Europæiske Forsvarsfond.

Den Europæiske Forsvarsfond har løbende integreret de indhøstede erfaringer fra tidligere år. Dette har ført til en løbende forenkling af programmets gennemførelse, og Kommissionen vil fortsat arbejde for at gøre Den Europæiske Forsvarsfond enklere, mere brugervenlig og mere virkningsfuld.

Indsigterne og de vigtigste konklusioner fra midtvejsevalueringen af Den Europæiske Forsvarsfond forventes at spille en afgørende rolle i udformningen af de resterende års gennemførelse af fonden og danne grundlag for de politiske beslutninger om EU's fremtidige FoU-initiativer på forsvarsområdet.